

Svein Bjørk
Plankonsulent / Nord-Trøndelag reinbeiteområde
Sørsivegen 6, 7760 Snåsa
E-post: svein.bjork@snasa.kommune
Mobil: 416 08 487

1.9.2021

postmottak@trondelagfylke.no

Høringsuttalelse – Regional plan for arealbruk 2021 - 2030

Reinbeitedistriktene/sijtene i Trøndelag har mottatt regional plan for arealbruk (RPA) på høring. Dette er en felles uttalelse fra reinbeitedistriktene som har beiteområder innenfor Trøndelag fylke.

Kommunens arealforvaltning er avgjørende for hvordan reindriftas sentrale utfordringer møtes i fremtiden. En RPA som legger tydelige føringer for en bedre arealforvaltning i kommunene ønskes derfor velkommen fra reindrifta.

Ei bærekraftig reindrift i Trøndelag har tre hovedutfordringer;

- Tilgjengelig beiteareal gjennom hele året.
- Tap av rein til rovvilt
- Klimaendringenes påvirkning på rein og beite.

Utfordringene er omtalt tidligere og delvis i planen, og beskrives derfor ikke nærmere. Vi må likevel understreke at tilgangen på reinbeite av god kvalitet tilpasset varierende klimatiske forhold er en nødvendighet og forutsetning for å møte rovvilt- og klimautfordringene.

Planen er delt inn i ulike tema med et mål (ønsket samfunnsutvikling) og retningslinjer (hvordan nå målene). I tillegg har retningslinjene underpunkter som sier hvilke hensyn som skal tas for å følge retningslinjene/nå målet. Reindrift er et eget tema (pkt. 5.2. s. 72). I tillegg er det flere andre tema i hovedkapittelet *Naturbasert næringsutvikling* som er naturlig å kommentere. RPA har ikke juridisk bindende retningslinjer, men skal legges til grunn for kommunal og regional forvaltning og kunne *danne grunnlag for innsigelse i konfliktsaker, der konsekvensene av et foreslått planforslag går på bekostning av regionale og nasjonale interesser* (s. 95).

RPAs hovedmålsetting for sørsamisk reindrift støttes. Videre merknader til retningslinjene er markert i rødt.

MÅL: I 2030 er beiteressursene for den sørsamiske reindriften ivaretatt

R19 - Kommuner med reindriftsarealer skal omtale og ha en strategi for reindriften i kommuneplanen

Reindriften skal involveres så tidlig som mulig i planprosessene og kontakten med næringa bør dokumenteres.

Helhetlige konsekvensutredninger for reindrift bør utarbeides ved revidering av kommuneplanens arealdel. Konsekvenser må vurderes ut ifra en samlet effekt om det er flere inngrep.

Kommunene bør søke samarbeid over kommune- og riksgrenser i tilfeller hvor konsekvensene for reindriften av planer og tiltak nødvendiggjør helhetlige kommuneoverskridende vurderinger.

1. juli 2021 ble konsultasjonsplikten (samelovens kap. 4) for fylkeskommuner og kommuner i samiske saker innført. Dette innebærer klare lovmessige rammer for kommunens dialog med samisk reindrift i planprosesser. Konsultasjoner vil også bidra til å avdekke behov for reindriftsutredninger i planprosesser. Første underpunkt må omskrives, vårt forslag er:

- *Reindriften skal involveres så tidlig som mulig i planprosessene og kontakten med næringa skal dokumenteres. Dette i tråd med reglene for konsultasjoner (samelovens kap. 4)*

R20 - Arealbruk som har negative konsekvenser for viktige reinbeiteområder skal unngås

Utbygging i minimumsbeiter og særverdiområder bør unngås.

Kommuner bør ha god dialog med reindriften i forbindelse med planlegging av sti- og skiløypenett samt rekreasjonsløyper for snøscooter. Eksisterende infrastruktur i utmarka bør brukes framfor å etablere nye ferdselsårer i områder som er sårbare for reindriften.

Første underpunkt blir utydelig, og harmonerer dårlig med retningslinjen. For å gjenspeile retningslinjen og bli et tydeligere verktøy, må minimumsbeite, kalvingsland/vårbeite og flyttleier trekkes fram i et eget underpunkt:

- *Utbygging i minimumsbeite, kalvingsland og flyttleier skal unngås*

Flyttleier har allerede et strengt vern i reindriftslovens § 22, dette må også komme frem i RPA. Minimumsbeite er vinterbeite for distriktene i Trøndelag og en nedbygging av disse kommer direkte i konflikt med målsetningen for reindrift. Vårbeite (kalvingsland) er den tiden på året hvor reinen er mest sårbare for forstyrrelser og tapene er størst. De øvrige særverdiområdene skal selvsagt vektlegges, men de tre nevnte må trekkes fram.

Konsultasjonsplikten må oppgis også i forbindelse med tilrettelegging av ferdsel både til fots, på ski og snøskuter.

Vi har ingen spesielle merknader til faktagrunnlaget i RPA. Det kommer stadig mer kunnskap og erfaringer med inngreppssituasjonen og konsekvensene av klimaendringene som må innlemmes i RPA etter hvert.

5.4 Fritidsboliger og reiseliv

Utviklingen som har vært de siste tiårene i antall fritidsboliger kan ikke fortsette. Hyttefelt og turistforeningshytter med mye besøk er noen av de menneskelige inngrepene som har størst negativ påvirkning på reinen. Reindrifta er derfor tilfreds med at fritidsboliger trekkes fram som et eget tema i RPA. Fritidsboliger har i stor grad vært et kommunalt anliggende, med liten regional påvirkning. Det har medført en uforutsigbar bit-for-bit-utbygging med et fraværende helhetlig perspektiv, blant annet med betydelige negative konsekvenser for reindrifta. I enkelte deler av Trøndelag har antallet fritidsboliger blitt så høyt at det har stor påvirkning på reinens beitebruk.

Et økt søkelys på fritidsbebyggelse gjennom RPA er nødvendig for en forsvarlig arealforvaltning. Vi forventer at fylkeskommunen og statsforvalteren følger opp de nye retningslinjene i RPA når kommuneplanens arealdeler kommer på høring.

Handlingsprogram – forslag til tiltak

- **Tiltak: Veilede og informere om konsultasjonsplikten**

Konsultasjonsplikten som ble innført i år legger klare rammer for prosessen som kommuner og fylkeskommune skal ha med samiske parter i ulike saker. Dette får selvsagt konsekvenser for prosessene mellom myndighetene og samisk reindrift. Reindrifta håper fylkeskommunen og/eller Statsforvalteren informerer og veileder kommunene de første årene slik at man sikrer forutsigbarhet og likebehandling i kommunene. Konsultasjonsplikten blir et viktig verktøy når praksisen er etablert. Veilederen fra departementet er selvsagt et godt utgangspunkt, men erfaring tilsier at direkte oppfølging av veilederen er nødvendig. Regionale myndigheter bør bidra med dette i startfasen.

- **Tiltak: Utvikle aktive/dynamiske inngrepskart**

Gode inngrepskart bør videreutvikles. Det finnes betydelig informasjon spredt på ulike portaler i dag som burde vært samlet i ett mer lettfattelig verktøy. Mange aktører får nytte av et godt inngrepskart/arealbrukskart som viser situasjonen i et område.

Ta kontakt om det er spørsmål til uttalelsen.

Vi viser også til vår uttalelse til planprogrammet 22.2.2019.

Med vennlig hilsen

For Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde,

Svein Bjørk

Plankonsulent

Nord-Trøndelag reinbeiteområde

Kopi:

Reinbeitedistriktene i Trøndelag